

ความหวานในวันนี้ เป็นความขมขึ้นในวันหน้า

ก้นเศรษฐกิจ

■ ผศ.ดร.อนันต์ วัฒนกุลกริส
คณ-พัฒนาการเศรษฐกิจ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (บิต้า)
www.econ.nida.ac.th; ontanan@yahoo.com

คนไทยติดหวานกันตั้งแต่เด็กกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ ติดความหวานเพิ่มขึ้นทุกวัน คนไทยบริโภค น้ำตาลเพิ่มขึ้น 2.3 เท่าในช่วงเวลา 10 ปี ในทุกวันนี้ คนไทยบริโภคน้ำตาลเฉลี่ยวันละ 25 ช้อนชา (100 กรัม) สูงกว่ามาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกแนะนำกว่า 3 เท่าตัว (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.))

แล้วยังทุกวันนี้ ยังมีสิ่งล่อตาล่อใจจำนวนมากเพื่อให้นักคนไทยติดหวานกันมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างในธุรกิจเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลที่ออกกλυทธ์การตลาด ลด แลก แจก แถม ให้ของรางวัลต่างๆ เช่น ทองคำ รถยนต์ คอนโดมิเนียม ฯลฯ ตลอดจนการโฆษณาเพื่อหวังเพิ่มยอดขาย เพิ่มตลาดใหม่ รักษาตลาดเดิม สร้างรสนิยม และภาพลักษณ์ผิดๆ ในการดื่มเครื่องดื่มเหล่านี้

โดยมีเป้าหมายเพื่อล่อให้ผู้บริโภคทั้งรายเก่าและรายใหม่เข้ามาติดกับความหวาน ติดกับรสนิยมและภาพลักษณ์ที่ผิดๆ และติดกับสิ่งลวงตาลวงใจภายนอก จนไม่ได้ตระหนักถึงโทษภัยของการบริโภคความหวานที่มากเกินไป อันจะส่งผลให้สุขภาพร่างกายในวันข้างหน้าเสื่อมสภาพไปกับโรคภัยไข้เจ็บที่มากับความหวานที่มากเกินไป เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันสูง ฯลฯ

กลุ่มผู้บริโภคเหล่านี้ขาดข้อมูลขาดความรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายจากความหวานและยังถูกบิดเบือนด้วยกลยุทธ์ทางการตลาดต่างๆ นานา จึงทำให้ตัดสินใจบริโภคความหวานมากเกินไป

กลุ่มเยาวชนเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ตกเป็นเหยื่อของความหวาน พวกเขาเริ่มเห็นประโยชน์ของการบริโภคความหวานที่สามารถตอบสนองความสุขความพึงพอใจในระยะสั้นในวันนี้ มากกว่าต้นทุนความเสียหายหรือโทษจากการบริโภคความหวานในระยะยาวในวันข้างหน้า หากเยาวชนไทยยังคงตกเป็นเหยื่อของความหวานมากขึ้นเรื่อยๆ

ในวันข้างหน้า สังคมไทยก็จะเต็มไปด้วยผู้สูงอายุกับบุคลากรที่เป็นโรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดัน

การบริโภคความหวานของคนไทยเช่นนี้ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการเสื่อมประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ความสูญเสียทรัพยากรของชาติ และงบประมาณทางการแพทย์ในการดูแลผู้เจ็บป่วย

โรคที่เกี่ยวกับความหวานเหล่านี้ จะกลายเป็นภาระต้นทุนที่ตกอยู่กับสังคมในวันนี้และในวันข้างหน้า เป็นต้นทุนที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคความหวานไม่ได้แบกรับเอาไว้เองทั้งหมด ดังนั้นปริมาณการผลิตและการบริโภคความหวานในวันนี้จึงมากเกินไปจนเกินความเหมาะสมไปแล้ว

แนวทางการลดปริมาณการผลิตและการบริโภคความหวานที่มากเกินไปเพื่อกลับมาสู่ปริมาณที่เหมาะสมตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกที่แนะนำว่าไม่ควรบริโภคน้ำตาลเกินกว่าวันละ 6 ช้อนชา (24 กรัม) เช่น การให้ความรู้ถึงภัยอันตรายจากการบริโภคความหวานที่มากเกินไป ควบคู่ไปกับการกำกับดูแลกลยุทธ์การตลาดที่มุ่งหวังกำไรแต่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม

รวมถึงมาตรการทางภาษีที่จะทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคต้องรับภาระต้นทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นทั้งหมดในวันหน้า เมื่อผู้ผลิตและผู้บริโภคเผชิญกับต้นทุนที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน ก็ (หวังว่า) จะนำไปสู่การตัดสินใจการผลิตและการบริโภคความหวานที่เหมาะสมต่อไป

ล่าสุดสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้ตระหนักถึงปัญหาของการบริโภคความหวานที่เกินมาตรฐาน และมีมติให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีปริมาณน้ำตาลเกินเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางภาษีจะสามารถนำไปสู่ปริมาณการบริโภคความหวานที่เหมาะสมได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับประเภทของภาษีที่จะนำมาใช้ เช่น ภาษีที่เรียกเก็บตามปริมาณน้ำตาลที่มีอยู่จริง ซึ่งแนวทางนี้จะตรงกับเป้าประสงค์ของการควบคุมปริมาณน้ำตาลได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมามากกว่าภาษีที่เรียกเก็บตามมูลค่าของสินค้า ซึ่งแนวทางนี้อาจจะถูกบิดเบือนได้จากกลยุทธ์การตั้งราคาสินค้าของภาคธุรกิจ

นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับอัตราภาษีที่เหมาะสมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคความหวานให้กลับมารู้อยู่ระดับมาตรฐานได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของผู้บริโภคในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้านั้นๆ

หากความยืดหยุ่นดังกล่าวมีค่าค่อนข้างต่ำ อัตราภาษีที่จำเป็นจะต้องสูงเพื่อให้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จริง